

PODS

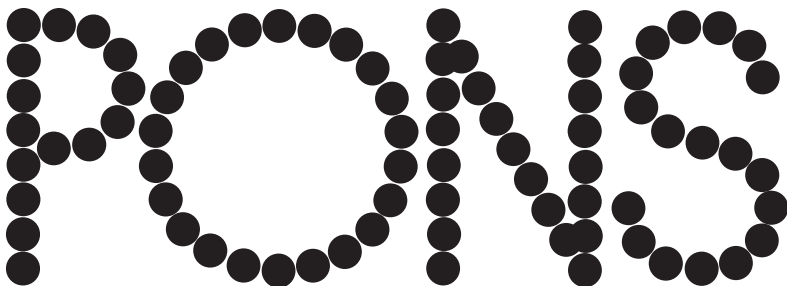
Czasy i czasowniki

włoskie

amare	
kochać	
czasownik regularny	
INDICATIVO	CONGIUNTIVO
Presente	Presente
ho	ami
hai	ami
ha	amiamo
abbiamo	amiate
avete	amino
	Imperfetto
	amassi
Passato prossimo	Passato
ho	abbia
hai	abbia
ha	abbiamo
abbiamo	abbiate
avete	abbiano
	Trapassato
	amassi

reguły • przykłady w tabelach

Czasy i czasowniki włoskie

Mimma Diaco
Laura Kraft

Wydawnictwo LektorKlett
Poznań 2003

Wydawnictwo LektorKlett
ul. Raclawicka 72
60-302 Poznań
tel./faks (061) 861 88 28

Tytuł oryginału: Verbtabellen Italienisch
Projekt okładki: Erwin Poell, Marian Winiecki

© Ernst Klett Verlag GmbH, Stuttgart 2000
© dla wydania polskiego Wydawnictwo LektorKlett, Poznań 2001
ISBN 83-88507-42-7

Tłumaczenie i adaptacja: Aleksandra Powalska
Redakcja serii: Robert Kuc
Redakcja tomu: Joanna Roszak, Aleksandra Powalska
Skład: studio **KO** – Jerzy Nawrot
Druk: ABEDIK, Poznań
Wydanie I

Spis treści

W tej książce znajdziesz	4
Przegląd terminów gramatycznych	6
Osobliwości ortograficzne	7
Tabele koniugacyjne	8
Czasownik posiłkowy <i>essere</i>	8
Czasownik posiłkowy <i>avere</i>	9
Czasowniki z -are (koniugacja I)	10
Czasowniki z -ere (koniugacja II)	22
Czasowniki z -ire (koniugacja III)	64
Strona bierna <i>essere amato</i>	77
Czasowniki zwrotne <i>laversi</i>	78
Użyteczne na co dzień połączenia czasowników z przymkami	79
Alfabetyczna lista czasowników	85

W tej książce znajdziesz

reguły dotyczące

- pisowni i wymowy czasowników włoskich
- stosowania czasów włoskich

tabele prezentujące

- formy czasowników włoskich we wszystkich czasach
- nieregularności związane z odmianą czasowników włoskich.

„**Czasy i czasowniki włoskie**” zawierają **tabele koniugacyjne** 61 regularnych i nieregularnych czasowników wzorcowych, formy czasowników zwrotnych i czasowników użytych w stronie bierniej. Każdą koniugację opisano bardzo dokładnie, prezentując na przykładzie czasowników wzorcowych wszystkie formy – w tym również formy złożone – w jakich czasowniki danej koniugacji mogą wystąpić. Oprócz tabel poświęconych pojedynczym czasownikom, w książce znajduje się również tabela zbiorcza, w której zamieszczono dodatkowo 52 przykładowe czasowniki wraz z charakterystycznymi dla nich formami nieregularnymi.

Budowa tabel koniugacyjnych

The diagram illustrates the layout of the conjugation tables in the book. It shows two examples: a full conjugation table for the verb 'amare' (to love) and a summary table for irregular verbs. Numbered callouts (1-9) identify specific components:

- 1:** Title of the table (e.g., 'amare' or 'verbi irregolari').
- 2:** Page number in the top right corner.
- 3:** Section header for the conjugation (e.g., 'CONIUGAZIONE').
- 4:** Sub-section header for the tense (e.g., 'Presente', 'Imperfetto', 'Passato prossimo', etc.).
- 5:** First column of the conjugation table (e.g., 'Io', 'Tu', 'Lui', etc.).
- 6:** Second column of the conjugation table (e.g., 'Lei', 'Noi', 'Voi', 'Loro').
- 7:** Third column of the conjugation table (e.g., 'Lei', 'Noi', 'Voi', 'Loro').
- 8:** Fourth column of the conjugation table (e.g., 'Lei', 'Noi', 'Voi', 'Loro').
- 9:** Fifth column of the conjugation table (e.g., 'Lei', 'Noi', 'Voi', 'Loro').

The tables are organized into sections for different tenses and moods, with each section containing a grid of verb forms for different subjects and pronouns.

- ① **Numer koniugacji:** Na końcu książki znajduje się alfabetyczna lista czasowników. Przy każdym czasowniku umieszczono numer koniugacyjny. Chcąc dowiedzieć się, do której koniugacji należy określony czasownik, należy poszukać oznaczony tym samym numerem czasownik wzorcowy dla danej koniugacji. Zaznaczono go kolorem.
- ② **Grupa koniugacyjna:** Numer ten informuje, do której z trzech grup koniugacyjnych należy czasownik wzorcowy. W języku włoskim występują trzy grupy koniugacyjne:
 - koniugacja I obejmuje czasowniki, których bezokolicznik kończy się na **-are**
 - koniugacja II obejmuje czasowniki, których bezokolicznik kończy się na **-ere**
 - koniugacja III obejmuje czasowniki, których bezokolicznik kończy się na **-ire**
- ③ **Czasownik wzorcowy i jego tłumaczenie:** Odmiana czasowników wzorcowych stanowi wzorec odmiany dla wszystkich czasowników należących do tej samej koniugacji.
- ④ **Krótką charakterystyka czasownika wzorcowego:** Skrócony opis czasownika podano tylko wtedy, jeśli w jego budowie w trakcie odmiany zachodzą znaczące zmiany. Odstępstwa te wówczas zasygnalizowano.
- ⑤ **Zaznaczanie końcówek:** Wytłuszczone końcówki spotkać można w odmianie czasowników numer 3, 15/16, 101. Są to czasowniki regularne. Każdy z nich należy do innej koniugacji, o czym informują zaznaczone końcówki.
- ⑥ **Kolorowe podkreślenia:** Wszystkie formy nieregularne wyróżniono za pomocą koloru.
- ⑦ **Znak akcentu:** Akcent wyrazowy w języku włoskim pada najczęściej na przedostatnią sylabę. W przypadku odstępstwa od tej reguły zaznaczono kropką sylabę, która powinna być akcentowana.
- ⑧ **Zaimki osobowe:** W języku włoskim, podobnie jak w języku polskim, nie używa się zazwyczaj zaimków osobowych. Sygnalizuje je bowiem końcówka osobowa odmienionego czasownika. W książce dla lepszej orientacji zamieszczono w nawiasie zaimek osobowy jedynie przy formach trybu rozkazującego.
- ⑨ **Rezygnacja z form rodzaju żeńskiego:** Formy imiesłowu biernego czasu przeszłego w połączeniu z czasownikiem *essere* podano tylko w rodzaju męskim (*sono andato* zamiast *sono andato/-a*; *siamo andati* zamiast *sono andati/-e*).

W **alfabetycznej liście czasowników** na końcu książki znajdziesz 1550 regularnych i nieregularnych czasowników. Każdy z nich ma odsyłacz do czasownika wzorcowego określonej koniugacji. Dzięki temu dowiesz się, w jaki sposób należy budować poszczególne formy koniugacyjne. Lista informuje również, z jakim wyrazem posiłkowym (*essere* lub *avere*) łączy się dany czasownik.

Na stronie 7 wyjaśniono w skrócie ważne **reguły ortograficzne**. Na stronach 80 – 85 natomiast znajdziesz pomoc do nauki użytecznych na co dzień połączeń czasowników z przymkami. By poprawnie ich użyć, należy zapamiętać, z jakimi **przymkami** łączą się poszczególne czasowniki i jaki sens przypisany jest owym połączeniom.

Powodzenia!

Przegląd terminów gramatycznych

włoskie

accentazione
condizionale passato
condizionale presente
congiuntivo
coniugazione
desinenza
femminile
futuro anteriore
futuro semplice
gerundio
imperativo
imperfetto
indicativo
infinito
maschile
participio passato
passato prossimo
passato remoto
passivo
plurale
preposizione
presente
pronome personale
sillaba
singolare
soggetto
tempo composto
tempo semplice
trapassato prossimo
trapassato remoto
verbo
verbo ausiliare
verbo irregolare
verbo regolare
verbo riflessivo

polskie

akcent
tryb warunkowy
tryb warunkowy
tryb łączący
konjugacja (odmiana przez osoby)
końcówka
rodzaj żeński
czas przyszły (uprzedni)
czas przyszły (prosty)
gerundium
tryb rozkazujący
czas przeszły niedokonany
tryb oznajmujący
bezokolicznik
rodzaj męski
imiestwów bierny czasu przeszłego
czas przeszły
czas przeszły (historyczny)
strona bierna
liczba mnoga
przyimek
czas teraźniejszy
zaimek osobowy
sylaba
liczba pojedyncza
podmiot
czas złożony
czas prosty
czas zaprzeczony
czas zaprzeczony
czasownik
czasownik posiłkowy
czasownik nieregularny
czasownik regularny
czasownik zwrotny

Osobliwość ortograficzna

W czasownikach włoskich zachodzą w trakcie koniugacji regularne zmiany ortograficzne. Dzieje się tak dlatego, by zachować podstawowe cechy wymowy bezokolicznika.

- Do czasowników zakończonych na **-care** i **-gare** wprowadzamy tak zwane nieme **-h-** przed końcówkami osobowymi **-e** oraz **-i**. Na skutek tego zabiegu **c** → **ch** i **g** → **gh**.

cercare → cerco, cerchi, cerca, cerchiamo, ...

pagare → pago, paghi, paga, paghiamo, ...

- Czasowniki zakończone na **-ciare**, **-giare** oraz **-sciare** tracą w czasie odmiany samogłoskę **-i-** poprzedzającą końcówkę bezokolicznika. Na miejscu tej samogłoski przed końcówką osobową pojawia się **-i** lub **-e**.

baciare → baci, ..., baciamo, ...

mangiare → mangerò, mangerai, ...

lasciare → lasciamo, lascerete, ...

- Czasowniki zakończone na **-iare** tracą samogłoskę **-i-** przed końcówką osobową **-i** tylko wtedy, gdy jest ona samogłoską nie akcentowaną. W przeciwnym razie **-i-** pozostaje.

studiare → studio, stùdi, studia, studiamo, ...

avviare → avvio, avviì, avvia, ...; avviino, ...

- W czasownikach zakończonych na **-cere** i **-gere** w zależności od końcówki osobowej wymowa spółgłosek **-c-** i **-g-** jest różna.

vincere → vinco, vinci, vince, vinciamo, ...

leggere → leggo, leggi, legge, leggiamo, ...

Wyjątek stanowi czasownik **cuocere**. Aby zachować stałą wymowę spółgłoski **-c-**, przed **-a** oraz **-o** należy wprowadzić samogłoskę **-i-**; wówczas **c** → **ci**.

cuocere → cuocio, cuoci, cuoce, cuociamo, ...

- Czasowniki zakończone na **-cere**, które tworzą imiesłów bierny czasu przeszłego (*participio passato*) w sposób regularny, czyli za pomocą końcówki **-uto**, otrzymują przed tą końcówką dodatkowe **-i-**.

piacere → piaciuto

conoscere → conosciuto

- W czasownikach zakończonych na **-cire** wprowadzamy **-i-** przed **-a** i **-o**; wówczas **c** → **ci**.

cucire → cucio, cuci, ..., cuciono, ...

- W wymowie form osobowych czasowników zakończonych w bezokoliczniku na **-gire** nie zachodzą żadne zmiany w porównaniu z wymową formy podstawowej.

fuggire → fuggo, fuggi, fugge, ...

essere

być

czasownik posiłkowy

INDICATIVO

Presente

sono
sei
è
siamo
siete
sono

Passato prossimo

sono stato
sei stato
è stato
siamo stati
siete stati
sono stati

Imperfetto

ero
eri
era
eravamo
eravate
erano

Trapassato prossimo

ero stato
eri stato
era stato
eravamo stati
eravate stati
erano stati

Passato remoto

fui
fosti
fu
fummo
foste
furono

Trapassato remoto

fui stato
fosti stato
fu stato
fummo stati
foste stati
furono stati

Futuro semplice

sarò
sarai
sarà
saremo
sarete
saranno

Futuro anteriore

sarò stato
sarai stato
sarà stato
saremo stati
sarete stati
saranno stati

CONGIUNTIVO

Presente

sia
sia
sia
siamo
siate
siano

Passato

sia stato
sia stato
sia stato
siamo stati
siate stati
siano stati

Imperfetto

fossi
fossi
fosse
fòssimo
foste
fòssero

Trapassato

fossi stato
fossi stato
fosse stato
fòssimo stati
foste stati
fòssero stati

CONDIZIONALE

Presente

sarei
saresti
sarebbe
saremmo
sareste
sarebbero

Passato

sarei stato
saresti stato
sarebbe stato
saremmo stati
sareste stati
sarebbero stati

IMPERATIVO

—	(noi)	siamo
(tu)	sii	siate
(Lei)	sia	siano

INFINITO

Presente

essere

Passato

essere stato

GERUNDIO

Presente

essendo

Passato

essendo stato

PARTICIPIO

Passato

stato